

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/91/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516202299
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1516202299.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Viery Petrikovej, v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s. r. o., so sídlom v Bratislave, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej spoločnosťou LawService, s. r. o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 223, IČO: 36 861 723, proti žalovaným 1/ I. Y., bývajúcej v O., 2/ MH Invest, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mlynské Nivy 44/A, IČO: 36 724 530, zastúpenému JUDr. Allanom Böhmom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Jesenského 2, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/114/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 07. augusta 2020 sp. zn. 8Co/87/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. októbra 2018, č. k. 10C/114/2016-205 žalobu zamietol (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej 1/ nepriznal nárok na náhradu trov konania a žalovanému 2/ priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Žalobkyňa v spore tvrdila, že Kúpna zmluva č. XXXX/X/CXX. zo 17. júna 2015 (v znení Dodatku č. 1 zo dňa 17. júla 2015) uzatvorená medzi ňou ako kupujúcou a žalovanou 1/ ako predávajúcou, predmetom ktorej bola predmetná sporná nehnuteľnosť je platná, táto je titulom nadobudnutia jej vlastníckeho práva k predmetnej spornej nehnuteľnosti, že následné prevody predmetnej spornej nehnuteľnosti (po začatí sporu) zo žalovanej 1/ na žalovaného 2/ a zo žalovaného 2/ na MH Invest II., s. r. o. sú nulité. Rozhodnutím o vyvlastnení bolo vyvlastnené jej vlastnícke právo k predmetnej spornej nehnuteľnosti, nie vlastnícke právo MH Invest II., s. r. o., a preto náhrada za vyvlastnenie má byť vyplatená jej a pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie musí preukázať, že bola vlastníkom predmetnej spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia.

1.2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že na základe zmenenej žaloby žalobkyni nejde o zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ktorá bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená do úschovy súdu podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. Táto náhrada bola súdom prijatá, a preto žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Pretože náhrada nebola doposiaľ vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, má žalobkyňa naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia výlučným vlastníkom tohto pozemku. Súd prvej inštancie však napriek uvedenému posúdil žalobu žalobkyne ako nedôvodne podanú. Uviedol, že rozhodnutie Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, v konaní sp. zn. Z. z 23. júla 2015 Kúpnej zmluvy č. XXXX/X/CXX zo 17. júna 2015 (v znení Dodatku č. 1 zo 17. júla 2015) na základe protestu Okresnej prokuratúry Nitra z 23. júla 2015 pod č. PD 214/15/4403-2 z 15. októbra 2015 správny orgán prvého stupňa v správnom konaní 02. novembra 2015 pod č. UP 33/2015-7 protestu vyhovel a rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností z 23. júla 2015 zrušil. V konaní nebola sporná skutočnosť, že pred rozhodnutím správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe Kúpnej zmluvy zo 17. júna 2015 vzniklo zákonné predkupné právo štátu k predmetnej nehnuteľnosti 08. júla 2015, keď je všeobecne známe, že Vláda Slovenskej republiky uznesením z 08. júla 2015 č. 401/2015 schválila návrh na vydanie Osvedčenia o významnej investícii a stavba sa týka aj predmetnej nehnuteľnosti. Okresnému úradu Nitra bola 22. júla 2015 doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva SR z 20. júla 2015 o zápis predkupného práva štátu. Zmluvná voľnosť žalovanej 1/ ako vlastníčky predmetnej nehnuteľnosti, ku ktorej sa viazalo zákonné predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z.) bola obmedzená priamo zo zákona a žalovaná 1/ ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti bola povinná v prípade jej zamýšľaného predaja, túto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Keďže plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo 17. júna 2015 sa stalo po vzniku kúpnej zmluvy dodatočne právne nemožné, povinnosť žalovanej 1/ plniť zanikla (§ 575 ods.1 Občianskeho zákonníka), tým zanikol aj tento záväzok. Keďže záväzok z tejto kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, nemohla žalobkyňa na základe predmetnej kúpnej zmluvy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti, preto nemohla byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia predmetnej nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie v tomto právnom názore poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v obdobných veciach sp. zn. 6Sžrk/3/2018, 3Sžrk/2/2018, 3Sžrk/5/2017.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 07. augusta 2020 sp. zn. 8Co/87/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej 1/ nepriznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania a žalovanému 2/ priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku.

2.1. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu s poukazom na skutkové zistenia súdu prvej inštancie dospel v danej veci k záveru, že naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení nemôže byť daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka predmetnej spornej nehnuteľnosti, ktorý je aktuálne zapísaný na liste vlastníctva. Žalobkyňa sa takého určenia po zmene žaloby ani nedomáhala, ale žalobou sledovala vyplatenie náhrady za vyvlastnenú spornú predmetnú nehnuteľnosť, teda preukázanie v konaní o úschove, že je oprávnenou na vyplatenie náhrady za vyvlastnenú predmetnú spornú nehnuteľnosť. Niet sporu o tom, že v čase vyvlastnenia predmetnej spornej nehnuteľnosti nebolo vedené vlastnícke právo žalobkyne k predmetnej spornej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia správneho (katastrálneho) orgánu.

2.2. Odvolací súd poukázal na ustanovenie § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré zákonné ustanovenie upravuje osobitný režim nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, keďže v prípade nehnuteľnosti vecno-právne účinky zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nastávajú až zápisom do príslušného verejného registra (do katastra nehnuteľností). Za daných okolností žaloba žalobkyne o určenie vlastníckeho práva k predmetnej spornej nehnuteľnosti do minulosti (ku dňu jej vyvlastnenia) nemôže plniť svoju preventívnu funkciu, čomu korešponduje požiadavka existencie naliehavého právneho záujmu. Naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení nie je daný, pretože petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva. Z vyššie uvedených podstatných dôvodov odvolací súd

dospel k záveru, že naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení vlastníckeho práva k predmetnej spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia nie je daný, keďže určovacou žalobou môžu byť určené len existencia práva, právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozhodnutia. Obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú (porovnaj rozsudok NS SR sp. zn. 8 Cdo 156/2018 z 20. marca 2019, sp. zn. 2 Cdo 32/98, sp. zn. 2 Cdo 131/06) a v danej právnej veci nejde o výnimku, že vec patrí do dedičstva, resp. že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci.

2.3. Z vyššie uvedených podstatných dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým zamietol žalobu vo veci, keď nedostatok naliehavého právneho záujmu predstavoval samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý žaloba žalobkyne nemohla obstať, a ktorý sám osebe a bez ďalšieho viedol k zamietnutiu žaloby, teda nebol potom daný dôvod sa ďalej zaoberať vecnou stránkou podanej určovacej žaloby a tento nedostatok bránil odvolaciemu súdu zaoberať sa vecou z hľadiska opodstatnenosti uplatneného nároku. Odvolací súd zároveň potvrdil rozsudok aj vo výroku o nároku na náhradu trov konania, keď súd prvej inštancie správne vychádzal z plného úspechu žalovaných 1/ a 2/ v spore.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namieta v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je podľa názoru žalobkyne arbitrárny, odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Nevysporiadal sa s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, v ktorých súd vyslovil odlišné právne závery k otázke naliehavého právneho záujmu. Žalobkyňa má ďalej za to, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces.

3.2. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vidí žalobkyňa pri riešení otázky „vecno-právnych a záväzkovo-právnych účinkov zmluvy“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 184/2005, sp. zn. 1 Sžr 15/2012). Odvolací súd sa podľa názoru žalobkyne odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecno-právne a obligačno-právne účinky kúpnej zmluvy, ktoré je potrebné odlišovať, a ktoré sám zákonodarca od 01.01.1993 oddelil pri nadobudnutí (prevode) nehnuteľností. To, že nedošlo k povoleniu vkladu (kvôli predkupnému právu štátu) znamená, že nenastali vecno-právne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligačno-právne účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy.

3.3. Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania a súčasne v zmysle § 444 ods. 2 CSP navrhla odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

4. Žalovaný 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobkyňa nijako nepreukázala existenciu ním tvrdených dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Stotožňuje sa s procesným postupom a právnymi názormi nižších súdov, napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, presvedčivo a vyčerpávajúco odôvodnené, rešpektujúce právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Najvyššiemu súdu navrhol rozsudkom podané dovolanie zamietnuť, priznať náhradu trov dovolacieho konania a žiadosť žalobkyne o odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu zamietnuť.

5. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprisnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a/), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b/), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c/), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d/), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e/), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f/).

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1.).

15. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

15.1. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

15.2. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolností, ktoré ho viedli k predmetnému právnomu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 30. až 37. svojho rozhodnutia, v ktorých sa (podľa názoru odvolacieho súdu) dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

15.3. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

16. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP ďalej namietala, že v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu, bolo porušené jej právo na spravodlivý proces.

17. Dovolací súd úvodom poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení s účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Ani od 01. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP

(viď aj R 24/2017). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

19. Pokiaľ dovolateľka zastávala názor o prípustnosti ňou podaného dovolania aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, najvyšší súd uvádza, že z pohľadu posudzovania prípustnosti dovolania je jednotiacim prvkom pre všetky dovolania podávané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci to, že musí ísť o otázku právnou (questio iuris) a zároveň otázku pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúcu. Z už uvedeného vyplýva, že spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu nie sú a prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci nezakladajú ako otázky skutkové (questio facti), tak ani také právne otázky, od ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo (otázky len akademického rázu).

20. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vidí žalobkyňa pri riešení otázky „vecno-právne a záväzkovo-právne účinky kúpnej zmluvy“, pri ktorej sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 184/2005, 1 Sžr 15/2012). Dovolateľka ďalej namietala, že rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spisová značka 2 Cdo 184/2005 publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 5/2007). Najvyšší súd Slovenskej republiky riešil otázku, či smrť predávajúceho ako účastníka kúpnej zmluvy sama osebe je dôvodom pre zamietnutie návrhu na vklad, pokiaľ k úmrtiu tohto účastníka prišlo v priebehu konania o povolení vkladu. Najvyšší súd Slovenskej republiky skonštatoval, že predmetné nie je dôvodom pre zamietnutie návrhu na vklad, a aj po smrti jedného z účastníkov trvá viazanosť prejavmi ich vôle (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžr 15/2012). Odvolací súd sa podľa jej názoru odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecno-právne a obligačno-právne účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu vkladu (kvôli predkupnému právu štátu) znamená, že nenastali vecno-právne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligačno-právne účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy.

21. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

22. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

24. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje

prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

25. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 písm. a/ CSP) alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. b/ až c/ § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

26. Dovolací súd uvádza, že žalobkyňa (kvalifikovane zastúpená advokátskou spoločnosťou) podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Právnou otázkou zásadného významu je podľa žalobkyne otázka „vecno-právnych a záväzkovo-právnych účinkov zmluvy“.

27. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná z a významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

28. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania.

29. Vzhľadom na formuláciu vymedzenej právnej otázky žalobkyňou a jej namietanie konštatácie odvolacieho súdu, že: „V čase vyvlastnenia nebolo vedené vlastníctvo žalobkyne v katastri nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia správneho (katastrálneho) orgánu, a preto sa žalobkyňa nemohla ku dňu vyvlastnenia považovať za vlastníka nehnuteľnosti, ktorému by bol pozemok vyvlastnený. V zmysle ustanovenia § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Kúpna zmluva smerujúca k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je právnym dôvodom jeho prevodu, avšak uzavretá zmluva má len obligačné účinky a sama nespôsobuje prevod vlastníckeho práva. Platnosť a účinnosť zmluvy sa posudzuje nezávisle od ďalších a to vecno-právnych účinkov, ktoré nastanú až následne, a to vkladom do katastra na základe právoplatného rozhodnutia katastrálneho orgánu o povolení vkladu.“, dospel dovolací súd k záveru, že táto otázka v spojení s namietanou konštatáciou nekorešponduje s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, preto ho potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, konkrétne, že: „...naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení vlastníckeho práva k predmetnej spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia nie je daný, keďže určovacou žalobou môžu byť určené len existencia práva, právneho

vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozhodnutia. Obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú (porovnaj rozsudok NS SR sp. zn. 8 Cdo 156/2018 z 20. marca 2019, 2 Cdo 32/98, 2 Cdo 131/06) a v danej právnej veci nejde o výnimku, že vec patrí do dedičstva, resp. že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci.“, na ktorom právnom posúdení bolo založené napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

29.1. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzenej právnej otázky, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by na výsledku jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu.

30. V prejednávacom prípade bola nepochybne otázkou podstatnou pre rozhodnutie vo veci, otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na žalovanom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania - zamietnutí žaloby. Jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci. Dovolací súd za smerodajné považoval závery odvolacieho súdu, že žiadané určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa malo vzťahovať ku dňu vyvlastnenia, teda išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Nešlo o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku a v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností), ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd na podklade viacerých skutkových zistení a v súvislosti s nimi prijatých právnych záverov, dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení.

30.1. Odvolací súd sa síce v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okrajovo dotkol otázky vecno-právnych účinkov vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, avšak napadnuté rozhodnutie na nej nezaložil.

31. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

32. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je prípustné. Vzhľadom na uvedené dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

33. Žalovaní 1/ a 2/ boli v dovolacom konaní úspešní, preto im dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyňi v plnom rozsahu.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.